

Spis treści

Wstęp	9
O czym jest ta książka?	9
Jak czytać tę książkę?	9
Czy książka jest tylko dla zainteresowanych Austriacką Szkołą Ekonomii?	10
Wyzwania i trudności zaproponowanego podejścia	13
Podziękowania	16
Rozdział I. Teoria Austriackiej Szkoły Ekonomii	17
1. Paradygmat ekonomii w ujęciu Carla Mengera	17
Postrzeganie systemu ekonomicznego przez Carla Mengera	17
Teoria cen Mengera	19
System ekonomiczny jako system zależnych cen	20
2. Rozszerzenie paradygmatu ASE przez Ludwiga von Misesa oraz Friedricha von Hayeka – „austriacka” koncepcja procesu rynkowego oraz roli przedsiębiorcy	21
Proces rynkowy – najważniejsza instytucja koordynacji gospodarczej	21
Rola przedsiębiorcy w procesie rynkowym	23
Rola wiedzy typu przedsiębiorczego	23
„Użycie wiedzy w społeczeństwie” wg Hayeka – argumenty o niemożliwości kalkulacji w socjalizmie oraz przeciwko pozytywistycznym koncepcjom kształtowania gospodarki	25
3. Koncepcja wolnego oraz skrzepowanego rynku, definicja interwencjonizmu	34
Podmioty stosujące interwencje	34
Ekspansja monetarna jako rodzaj interwencji w działanie wolnego rynku	35
4. Typologia interwencji w ujęciu Murraya Rothbarda	37
Ogólna systematyka interwencji	37
5. Teoria pieniądza i kredytu w ujęciu ASE	42
Geneza pieniądza w ujęciu Ludwiga von Misesa	43
Istota i rodzaje kredytu w ujęciu Ludwiga von Misesa oraz powiązane z nimi dwie role banków w ujęciu teorii monetarnej ASE	45
6. Teoria cyklu koniunkturalnego w ujęciu ASE: cykl jako wynik interwencjonizmu w sferze monetarnej	50
Austriacka Teoria Cyklu Koniunkturalnego (ATCK) jako kontynuacja teorii pieniądza	50
7. Siatka pojęciowa teorii ASE używana do analizy gospodarki Japonii	68

Rozdział II. Źródła interwencjonizmu w Japonii oraz jego wpływ na architekturę instytucjonalną	79
1. Kulturowe źródła interwencjonizmu w Japonii	79
Źródła podejścia wspólnotowego w Japonii	79
Dominacja grup nad jednostką – znaczenie hierarchii	81
„Suchy” mechanizm rynkowy a uwzględniające emocje relacje biznesowe w Japonii	82
2. Historyczne źródła interwencjonizmu w Japonii	83
Trzęsienie ziemi 1923 roku oraz jego konsekwencje	83
Nasilenie się tendencji regulacyjnych w latach 30. XX wieku	85
„System 1940 roku” – transformacja sposobu działania przedsiębiorstw i banków na kolejne dekady	88
Cel powojennego państwa japońskiego	94
3. Biurokracja i jej rola w powojennym systemie gospodarczym	97
Biurokracja – okres powojennych zmian	97
Biurokracja – ciągłość personalna i organizacyjna	98
Biurokracja jako centrum koordynacyjne gospodarki w okresie powojennym	99
Licencjonowanie	104
Biurokracja – zmiany w prawie w okresie powojennym	105
Instrumentarium administracji rządowej Japonii w okresie powojennym	107
4. Główne wyznaczniki japońskiego modelu gospodarczego	108
5. Obserwacje z punktu widzenia teorii ASE	109
Rola konsumenta w powojennym łańdźcie ekonomicznym Japonii	113
Rola przedsiębiorcy w powojennym łańdźcie ekonomicznym Japonii	116
Rola rynku w powojennym łańdźcie ekonomicznym Japonii	117
Rola konkurencji w powojennym łańdźcie ekonomicznym Japonii	119
Rozdział III. Przedsiębiorstwo japońskie – ustrój wewnętrzny oraz usytuowanie w szerszych strukturach gospodarczych	125
1. Cechy typowego przedsiębiorstwa japońskiego	125
2. Ewolucja systemu J-firmy w okresie powojennym	127
3. Stosunki pracownicze, regulacje rynku pracy	129
4. Usytuowanie przedsiębiorstwa japońskiego w strukturze instytucjonalnej gospodarki	134
Organizacje typu <i>keiretsu</i>	135
Rola zrzeszeń branżowych	139
Kartelizacja jako przykład „reakcji łańcuchowych”, rozszerzania interwencjonizmu na kolejne obszary	140
Rola i skala działania karteli w Japonii	142
Kartele eksportowe	147
5. Ochrona rynku krajowego przed konkurencją zagraniczną – dualna struktura gospodarki	148
6. Konsekwencje interwencjonizmu dla konkurencyjności przedsiębiorstw japońskich	152
7. Podsumowanie	158

Rozdział IV. Interwencjonizm w sferze monetarnej gospodarki Japonii	167
1. Wpływ kryzysu bankowego 1927 roku oraz przemian w latach 30. i 40. XX wieku na strukturę i mechanizmy działania sektora finansowego	167
2. Struktura i logika działania powojennego systemu finansowego Japonii	171
3. System „banku głównego”	174
4. Mechanizmy polityki monetarnej	176
Kierowanie kredytem „przez okienko” (ang. <i>window guidance</i>)	179
<i>Window guidance</i> – początki odchodzenia od wyłącznego finansowania branż produkcyjnych	181
Spowolnienie gospodarcze początku lat 70. XX wieku – pierwsze wątpliwości na temat natury japońskiego systemu gospodarczego	183
<i>Land standard</i> – japońska wersja <i>gold standard</i>	184
Konsekwencje pęknięcia baniek spekulacyjnych	189
5. Zadłużenie publiczne – wyzwanie dla stabilności finansowej Japonii	192
Zakończenie. Japoński test granicznych możliwości pieniądza papierowego	201
Wnioski z analizy sfery realnej w Japonii	201
Wnioski z doświadczeń sfery monetarnej w Japonii	204
Arystoteles: pieniądz jako wartość samoistna vs. wartość czysto umowna	206
Doświadczenia historyczne – starożytna Grecja	210
Doświadczenia historyczne – Rzym	211
Doświadczenia historyczne – średniowiecze w Europie	213
Chińskie doświadczenia z pieniądzem papierowym	219
Pierwsze europejskie doświadczenia z pieniądzem papierowym	225
Krytyka dyskrecjonalnego standardu pieniądza papierowego oraz propozycje reform	228
Aneks 1. Najważniejsi prekursorzy oraz przedstawiciele ASE	237
1. Prekursorzy ASE	237
Hiszpańscy scholastycy XVI–XVII wieku	237
Richard Cantillon	237
Jean-Baptiste Say	238
Frederic Bastiat	239
2. Geneza powstania ASE	240
3. Najważniejsi przedstawiciele ASE	240
Carl Menger	240
Eugen von Boehm-Bawerk	241
Ludwig von Mises	242
Friedrich von Hayek	244
Murray Rothbard	245
Aneks 2. Główne wyróżniki ASE	249
1. Najważniejsze wyróżniki metody austriackiej według R. Garrisona	249
Indywidualizm metodologiczny	249
Subiektywizm metodologiczny oraz nacisk na realizm przyjmowanych założeń	250

Skupienie zainteresowania na problematyce rynków kapitałowych i stopy procentowej	251
Uzupełnienie ilościowej teorii pieniądza efektami Cantillona	252
2. Najważniejsze aspekty wyróżniające ASE względem podejść tzw. głównego nurtu według F. Machlupa i I. Kirznera	252
Aneks 3. Porównanie ASE do szkół ekonomii „głównego nurtu”	255
Aneks 4. „Stracone dekady” Japonii	259
1. Dynamika wzrostu gospodarczego	260
2. Dynamika wzrostu gospodarczego na zatrudnionego	261
3. Skala wzrostu zadłużenia publicznego brutto	262
4. Skala wzrostu zadłużenia publicznego netto	263
Aneks 5. Typologia tytułów licencyjnych używanych przez japońską biurokrację	265
Aneks 6. Cechy szczególne japońskiego modelu gospodarczego	268
Wykaz skrótów	272
Bibliografia	273
Spis rysunków	285
Spis schematów	286
Spis tabel i wykresów	287